

ขั้นตอน และระบบควบคุมการบริหารเงินศาสนสมบัติ ในส่วนภูมิภาค

ด้วยคณะกรรมการจัดวางระบบการควบคุมเงินศาสนสมบัติในส่วนภูมิภาค โดยมีรองผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ (นายถวิล สมักรรัฐกิจ) ประธานคณะกรรมการได้กำหนดขั้นตอนและจัดวางระบบควบคุมการบริหารเงินศาสนสมบัติในส่วนภูมิภาค เพื่อให้การปฏิบัติงานระหว่างส่วนกลางกับส่วนภูมิภาคถูกต้องตามระเบียบของทางราชการและมติมหาเถรสมาคม รวมทั้งให้เกิดความคล่องตัว รวดเร็ว และเกิดประโยชน์ต่องานพระศาสนา โดยมีระเบียบและขั้นตอน ดังนี้

ก. ระเบียบ คำสั่งและมติที่เกี่ยวข้องกับการจัดประโยชน์และการรับจ่ายเงินศาสนสมบัติ

๑. ระเบียบกรมการศาสนา ว่าด้วยการจัดประโยชน์แทนวัด พ.ศ. ๒๕๑๔

๒. คำสั่งการมอบอำนาจจากสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติให้ผู้ว่าราชการจังหวัดดำเนินการในส่วนภูมิภาค

๓. พระราชบัญญัติลักษณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ และแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๓๕

๔. ระเบียบการจ่ายเงินผลประโยชน์แทนวัด พ.ศ. ๒๕๔๘

๕. มติมหาเถรสมาคม ครั้งที่ ๒๖/๒๕๔๓ ว่าด้วยหลักเกณฑ์การฝากและตั้งจ่ายเงินค่าผาติกรรม

ข. ขั้นตอนและระบบควบคุมการบริหารเงินศาสนสมบัติในส่วนภูมิภาค

๑. การรับเงินผลประโยชน์ศาสนสมบัติ มีขั้นตอนในการดำเนินการดังนี้

(๑) การเบิกใบเสร็จรับเงิน ให้ใช้ใบเสร็จรับเงินตามแบบที่สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติจัดพิมพ์ โดยให้แต่ละสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด (พศจ.) ขอเบิกใบเสร็จรับเงินไปใช้งานได้ที่ฝ่ายกองทุนศาสนสมบัติ สำนักงานศาสนสมบัติ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ตามจำนวนที่ต้องการ

(๒) การใช้ใบเสร็จรับเงิน ให้ใช้เรียงหมายเลขเล่มให้ต่อเนื่องกันจากเลขน้อยไปหามาก และมีการทำทะเบียนคุมยอดการเบิกไปใช้ไว้เป็นหลักฐาน ให้ใช้ได้ในปีงบประมาณศาสนสมบัติกลาง เมื่อสิ้นปีงบประมาณศาสนสมบัติกลาง ให้ปรุและขึ้นเล่มใหม่สำหรับปีงบประมาณใหม่ พร้อมทั้งให้รายงานให้ส่วนกลางทราบว่ามิใบเสร็จรับเงินคงเหลืออยู่ในความรับผิดชอบจำนวนเท่าใด เลขที่ใด จำนวนกี่เล่ม

(๓) ใบเสร็จรับเงินแต่ละฉบับจะมีสำเนาอยู่ ๒ ชุด เมื่อมีการรับเงินให้ฉีกใบเสร็จรับเงินฉบับแรกสี่เหลือมอบให้ผู้ชำระเงินไว้เป็นหลักฐาน ส่วนสำเนาใบเสร็จรับเงินฉบับแรกสี่ฟ้าให้ทาง พศจ. ฉีกและใช้แนบขบวนรายงานการรับจ่ายเงินประจำเดือนตามแบบ บข. ศส. ๑ - ๒ ส่งส่วนกลาง สำหรับสำเนาใบเสร็จรับเงินฉบับที่ ๒ สีขาวให้ทาง พศจ. เก็บไว้กับเล่มใบเสร็จรับเงินเพื่อเป็นหลักฐานการรับเงินของ พศจ. พร้อมใช้ประกอบการลงบัญชีและการตรวจสอบในภายหลัง

(๔) การรับเงินศาสนสมบัติกลาง (ศบค.) และศาสนสมบัติวัด (ศบว.) ให้แยกใบเสร็จรับเงิน คนละเล่ม เพื่อสะดวกในการลงบัญชีและตรวจสอบ

(๕) ใบเสร็จรับเงินที่ใช้หมดแล้วทาง พศจ. ต้องเก็บรักษาไว้ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยงานสารบรรณ พ.ศ. ๒๕๒๖ ฉบับแก้ไข พ.ศ. ๒๕๓๕ และเมื่อหมดเวลาเก็บรักษาแล้ว ก็ให้ดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการทำลายหลักฐานตามระเบียบนี้เช่นเดียวกัน

(๖) การรับเงินค่าเช่า ค่าภาษี กรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงจำนวนเงินจากเดิม ให้ทางเจ้าหน้าที่ พศจ. หมายเหตุไว้ในหลังสำเนาใบเสร็จสีฟ้าด้วยว่าเกิดจากการปรับค่าเช่า หรือเปลี่ยนแปลงค่าเช่าอย่างไรบ้าง ถ้าเป็นสัญญาฉบับขอให้ระบุด้วยเป็นการเก็บค่าเช่าในระยะปีที่เท่าไร ในกรณีที่มีการโอนเปลี่ยนแปลง ผู้เช่า ให้ พศจ. หมายเหตุว่ารับโอนจากใคร

๒. การเก็บรักษาเงินและการนำเงินส่งคลัง

ให้ทางสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดดำเนินการเก็บรักษาเงินและนำเงินส่งคลัง เป็นไปตามระเบียบการเก็บรักษาเงินและการนำเงินส่งคลังของส่วนราชการ พ.ศ. ๒๕๒๐ หมวด ๓ - ๔ โดยอนุโลม ยกเว้นไม่ต้องนำเงินส่งคลังจังหวัด แต่ให้นำเงินที่มีอยู่ฝากธนาคารกรุงไทย จำกัด ตามที่ส่วนกลางกำหนด

๓. การนำเงินฝากธนาคาร

เนื่องจากเงินศาสนสมบัติไม่ต้องนำฝากคลังดังเช่นเงินรายได้แผ่นดินหรือเงินนอกงบประมาณอื่น ๆ ดังนั้น เมื่อ พศจ. ได้รับเงินผลประโยชน์ สบก. หรือ สบว. แล้ว ให้ พศจ. ดำเนินการ ดังนี้

(๑) ให้ พศจ. ดำเนินการขอเปิดบัญชีเงินฝากธนาคารกรุงไทย จำกัด ประเภทออมทรัพย์ จำนวน ๓ บัญชี แยกเป็นเงินศาสนสมบัติกลาง เงินศาสนสมบัติวัด และเงินประกันการเช่า ซึ่งบัญชีสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ผู้มีอำนาจลงนามในบัญชีนี้ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด หัวหน้ากลุ่มอำนาจการและประสานงาน และเจ้าหน้าที่การเงิน โดยให้ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดลงนามร่วมกับเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องอีก ๑ คน รวม ๒ คน จึงจะเบิกจ่ายเงินจากบัญชีเงินฝากธนาคารได้

(๒) ให้ทาง พศจ. นำเงินที่รับและเก็บรักษาไว้ฝากธนาคารดังกล่าวภายในวันทำการถัดไป แต่อย่างช้าต้องไม่เกิน ๓ วัน (ตามระเบียบการเก็บรักษาเงินและการนำเงินส่งคลังของส่วนราชการ พ.ศ. ๒๕๒๐ หมวด ๔) ยกเว้นมีวันหยุดราชการหลายวันให้นำฝากในวันรุ่งขึ้นที่สำนักงานและธนาคารเปิดทำการ ห้ามทาง พศจ. เก็บรักษาเงินไว้ที่สำนักงานเกินกว่า ๓ วันทำการ ทั้งนี้ เพื่อรักษาผลประโยชน์ของเงิน สบก. และ สบว. ให้ได้มากที่สุด และเป็นไปตามระบบการควบคุมภายในที่ดี

(๓) เมื่อสิ้นปีงบประมาณสบก. ให้ พศจ. ตรวจสอบยอดเงิน สบว. ในบัญชีของแต่ละวัดว่ามีจำนวนเท่าใด แล้วมีหนังสือแจ้งให้ทางวัดต่าง ๆ ทราบ หากวัดใดประสงค์จะนำเงินในบัญชีที่มีอยู่ ฝากธนาคารใหม่ในนามวัดนั้น ๆ ให้ พศจ. ดำเนินการถอนเงินจากบัญชีเงินฝากธนาคารที่มีอยู่ นำฝากธนาคารตามความประสงค์ของวัด หากทางวัดไม่แจ้งความประสงค์กลับมา ก็ให้ฝากในบัญชีเดิมไปก่อน ดอกผลที่เกิดขึ้นจากการนำฝากธนาคารในแต่ละปี ให้รวมเป็นเงินผลประโยชน์ของแต่ละวัด และให้จัดทำทะเบียนรายตัวผู้เช่าที่ดินและอาคารของแต่ละวัดไว้ด้วย

(๔) ยอดเงินฝากธนาคารที่เป็นเงินศาสนสมบัติกลางให้สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดดำเนินการตัดโอนเงินทั้งหมดที่มีอยู่ไปยังส่วนกลางทุก ๆ เดือน

(๕) ดอกเบี้ยเงินฝากธนาคารของเงินฝาก สบว. เมื่อครบกำหนดรับดอกเบี้ย พศจ. จะต้องนำสมุดคู่ฝากธนาคารไปปรับดอกเบี้ยให้ตรงตามวัดครบกำหนดเพื่อรักษาผลประโยชน์ของเงิน สบว. ให้ได้มากที่สุด

๔. การเบิกจ่ายเงินงบประมาณ สบค.

(๑) กรณีที่สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดจะเบิกจ่ายเงินงบประมาณ สบค. ได้เฉพาะจังหวัดที่มีพนักงานศาสนการอยู่ประจำในแต่ละจังหวัดเท่านั้น

(๒) เงินงบประมาณที่ทาง พศจ. ได้รับอนุมัติในแต่ละปี หลังจากประกาศใช้เงินงบประมาณ สบค. ประจำปี ทางส่วนกลางจะมีหนังสือแจ้งให้ทางจังหวัดทราบว่า แต่ละจังหวัดได้รับเงินงบประมาณในแต่ละหมวดเท่าใด ทาง พศจ. ต้องดำเนินการควบคุมและเบิกจ่ายเงินงบประมาณ สบค. ประจำปี ให้อยู่ภายในวงเงินและตามหมวดเงินต่าง ๆ ที่ได้รับมาเท่านั้น ห้ามมีการถัวจ่ายโดยเด็ดขาด หากมีค่าใช้จ่ายนอกเหนือจากเงินงบประมาณศาสนสมบัติกกลางที่ได้รับ จะต้องมีหนังสือแจ้งส่วนกลางเพื่อนำเสนอขออนุมัติจาก พศป. และ มส. ก่อนจึงจะดำเนินการได้ เพราะคณะสงฆ์จะกำหนดให้มีการเบิกจ่ายค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ให้อยู่ภายในวงเงินงบประมาณที่อนุมัติไว้ เป็นการรักษาวินัยการเงินการคลัง ดังเช่นการเบิกจ่ายเงินงบประมาณแผ่นดิน หากจังหวัดใดเบิกจ่ายเกินวงเงินงบประมาณที่กำหนด จะมีบทกำหนดโทษ

(๓) กรณีที่งบประมาณศาสนสมบัติกกลางยังไม่ประกาศใช้และเป็นการดำเนินการที่ต่อเนื่องทุกปี ให้สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดดำเนินการเบิกจ่ายเงินงบประมาณในปีนั้น ๆ ได้ภายในวงเงินไม่เกิน ๕๐% ของงบประมาณ สบค. ปีก่อนเท่านั้น

(๔) การเบิกจ่ายเงินสวัสดิการต่าง ๆ เช่น ค่าเล่าเรียนบุตร ค่ารักษาพยาบาล ฯ ของพนักงานศาสนการ ซึ่งค่าใช้จ่ายในส่วนนี้ต้องขอเบิกจากเงินงบประมาณหมวดเงินงบกลางฯ ซึ่งอยู่ที่ส่วนกลางเท่านั้น การขอเบิกจ่ายเงิน พศจ. ต้องส่งรายละเอียดหลักฐานของค่าใช้จ่ายของผู้มีสิทธิเบิกจ่ายไปขอเบิกที่ส่วนกลางก่อน เมื่อได้รับอนุมัติแล้ว ทางส่วนกลางจะโอนเงินมาให้ทาง พศจ. ก่อน จึงจะเบิกจ่ายได้ การจ่ายเงินจาก สบค. ที่มีอยู่ในมือในแต่ละจังหวัดไปก่อน ไม่เป็นไปตามระบบงบประมาณ สบค. กระทำไม่ได้

(๕) หลักฐานการจ่ายเงินทุกรายการทุกเรื่อง ทาง พศจ. ต้องจัดเก็บและลงบัญชีควบคุมค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ให้เรียบร้อย เพื่อสะดวกในการควบคุมยอดเงินและตรวจสอบในภายหลัง

(๖) กรณีมีผู้มาขอเช่าใหม่และจะต้องมีการออกไปรังวัดหรือมีการดำเนินการเกี่ยวกับการออกโฉนด พศจ. จะต้องส่งประมาณการค่าใช้จ่ายให้ส่วนกลาง และเมื่อส่วนกลางอนุมัติและโอนเงินไปให้ จึงจะดำเนินการได้

(๗) รายจ่ายศาสนสมบัติกกลางประจำที่สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดต้องใช้จ่ายทุกเดือน ทางส่วนกลางจะจัดสรรโอนเงินค่าใช้จ่ายมาให้เป็นรายไตรมาส ส่วนรายจ่ายค่าครุภัณฑ์ที่ดินสิ่งก่อสร้างจะตัดโอนมาให้จังหวัดเดียวภายหลังงบประมาณศาสนสมบัติกกลางประกาศใช้แล้ว ทาง พศจ. ต้องดำเนินการจัดซื้อ จัดจ้าง ตามระเบียบของทางราชการ และรายงานผลให้ทางส่วนกลางทราบไปพร้อมกับรายงานตามที่กำหนดไว้ในข้อ ๕.

๕. การรายงานผลการรับ - จ่ายเงิน สบก. และ สบว.

(๑) การรายงานผลการรับ - จ่ายเงินในส่วนภูมิภาคเป็นสิ่งจำเป็นที่ทาง พศจ. ต้องดำเนินการลงบัญชี และจัดทำรายงานตามแบบที่กำหนด ส่งไปให้ส่วนกลางทราบเป็นประจำทุกเดือน เพื่อสรุปเป็นรายงาน รวมกับเงินจัดประโยชน์ส่วนกลางเสนอให้ พศป. และ มส. ทราบ

(๒) แบบรายงานที่ทาง พศจ. ต้องจัดทำและส่งไปให้ส่วนกลางทราบเป็นประจำทุกเดือนประกอบด้วย

๒.๑ แบบรายงานตามแบบ บข. ศส. ๑ - ๒

๒.๒ แบบสรุปรายงานการใช้จ่ายเงินงบประมาณ สบก. ตามหมวดเงินต่าง ๆ

(๓) สิ่งที่ทาง พศจ. ต้องส่งไปพร้อมกับรายงานประจำเดือนคือ สำเนาใบเสร็จรับเงินฉบับสีฟ้า สำเนาใบยืนยันยอดของธนาคาร ณ วันสิ้นเดือนทั้งเงิน สบก., สบว.

(๔) กำหนดเวลาที่ทาง พศจ. ต้องจัดส่งรายงานภายในวันที่ ๑๐ ของเดือนถัดไป หากไม่มีการ เคลื่อนไหวของการรับเงินหรือการจ่ายเงิน ทาง พศจ. ต้องมีหนังสือแจ้งให้ส่วนกลางทราบข้อมูลด้วย ภายในวันที่ ๑๐ ของเดือนถัดไปเช่นเดียวกัน

๖. สมุดบัญชีที่ใช้ในการจัดทำบัญชีรับจ่ายเงินศาสนสมบัติ

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติจะจัดหาสมุดบัญชีต่าง ๆ ไว้ให้สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด ที่มีการจัดประโยชน์เบิกไปใช้ในการลงบัญชีรับ - จ่ายเงิน สบก. และ สบว. ดังนี้

(๑) สมุดบัญชีเงินสดอย่างน้อยจำนวน ๑ เล่ม

(๒) สมุดบัญชีแยกประเภทรายได้ - รายจ่าย อย่างน้อยจำนวน ๑ เล่ม กรณีมีรายการไม่มาก หากมีรายการมากอาจแยกเป็นรายได้และรายจ่ายคนละเล่มจะสะดวกในการปฏิบัติ

(๓) สมุดบัญชีเงินฝากธนาคารแยก สบก. และ สบว. ออกจากกัน อาจใช้เล่มเดียวกัน โดยใช้ประเภทครั้งละเล่มก็ได้ หรือจะใช้คนละเล่มก็ได้แล้วแต่ความเหมาะสม

๗. การจัดทำงบประมาณ สบก.

เนื่องจากการจัดทำงบประมาณ สบก. ในส่วนภูมิภาคมีรายละเอียดในการจัดทำต่างกันระหว่าง จังหวัดที่มีพนักงานศาสนการและจังหวัดที่ไม่มีพนักงานศาสนการ ดังนี้

(๑) สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดที่มีพนักงานศาสนการ

(๑.๑) การขอตั้งงบประมาณ สบก. สามารถขอตั้งงบประมาณได้ทุกหมวดรายจ่าย ตามความจำเป็นที่จะต้องใช้ในการดำเนินงานของพนักงานประจำสำนักงาน (ตามแบบที่กำหนด)

(๑.๒) การตั้งงบประมาณ สบก. รายรับ ให้ พศจ. ตรวจสอบเนื้อที่การจัดประโยชน์ ถ้ามีการจัดประโยชน์ลดลงจากเดิม และจำนวนค่าเช่าลดลงจากเดิมขอให้ชี้แจงเหตุผลประกอบ และกรณี ที่เนื้อที่ลดลงจากเดิมและจำนวนเงินที่เก็บสูงจากเดิมให้ชี้แจงเหตุผลประกอบเช่นเดียวกัน (ตามแบบที่กำหนด)

(๑.๓) การขอตั้งงบประมาณค่าครุภัณฑ์ ให้ทาง พศจ. ระบุความต้องการครุภัณฑ์นั้น ๆ มีจำนวนเท่าใด ของเดิมมีอยู่เท่าใด ใช้การได้/ไม่ได้ มีจำนวนเท่าใด และจะขอตั้งงบประมาณจำนวนเท่าใด พร้อมทั้งระบุเหตุผลความจำเป็นที่จะต้องชี้แจง และคุณลักษณะเฉพาะที่ชัดเจน (ตามแบบที่กำหนด)

(๒) สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดที่ไม่มีพนักงานศาสนการ

(๒.๑) ตั้งงบประมาณ ศบก. ได้เฉพาะประเภทรายรับ ให้ พศจ. ตรวจสอบเนื้อหาที่การจัดประโยชน์เช่นเดียวกับ พศจ. ที่มีพนักงานศาสนการ ตามข้อ (๑.๒)

(๒.๒) สิ่งที่ทาง พศจ. จะต้องทำเพื่อใช้ประกอบการจัดตั้งงบประมาณรายรับ ได้แก่ ทะเบียนผู้เช่า โดยแยกรายละเอียดเป็นผู้เช่าแต่ละอำเภอ, ในอำเภอให้แยกเป็นวัดร้าง และในแต่ละวัดร้าง ทำรายชื่อผู้เช่า พร้อมแสดงวัตถุประสงค์การเช่า ระบุเนื้อที่เช่า อัตราค่าเช่าต่อเดือน ต่อปี และลงหลักฐานการชำระค่าเช่า ใบเสร็จรับเงินเลขที่ วันที่ชำระค่าเช่า เพื่อที่จะได้ทราบว่าในแต่ละวัดมียอดผู้เช่าที่ค้างค่าเช่า กี่ราย เป็นจำนวนเงินเท่าใด และให้ระบุในรายละเอียดผู้เช่ารายตัวด้วยว่าเป็นหน่วยราชการ เอกชน หรือ ประชาชน และเช่าเพื่อทำอะไร เช่น เป็นที่ตั้งสำนักงาน ประกอบธุรกิจ ทำการเกษตร เป็นต้น

ทั้งนี้ ให้ใช้ขั้นตอนและระบบควบคุมการบริหารเงินศาสนสมบัติในส่วนภูมิภาค ตั้งแต่ปีงบประมาณ ๒๕๔๘ (๑ มกราคม ๒๕๔๘) เป็นต้นไป

(นายถวิล สมักรรัฐกิจ)

ประธานคณะกรรมการจัดวางระบบควบคุมเงินศาสนสมบัติในส่วนภูมิภาค

รองผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

ฝ่ายกองทุนศาสนสมบัติ

สำนักงานศาสนสมบัติ